

SIMPOWIEC

SERWIS INFORMACYJNY MECHANIKÓW POLSKICH

Wybitni mechanicy Polski Ludowej

Doc. dr inż. Romuald Wołk

W środowisku polskich inżynierów mechaników doc. dr inż. Romuald Wołk znany jest przede wszystkim jako specjalista w dziedzinie normowania pracy. Jego dorobek naukowy pozostaje w dużej zależności od miejsca pracy zarówno tematycznie, jak i pod względem formy. Dorobek ten wiąże się z technologią budowy maszyn oraz organizacją produkcji.

W trakcie prowadzonych prac, aby osiągnąć założony cel, inż. R. Wołk wybiera zawsze najistotniejsze w rozwiązywanym temacie elementy i na nich koncentruje swoją uwagę. Po raz pierwszy, intuicyjnie zastosował metodę koncentracji podczas przygotowywania się do egzaminów wstępnych na Politechnikę Warszawską. Jako absolwent klasycznego Państwowego Gimnazjum im. T. Rejtana w Warszawie, przed przystąpieniem do egzaminów wstępnych musiał uzupełnić i pogłębić wiadomości z przedmiotów ścisłych. Uwzględniając stosowane przy egzaminach wstępnych kryteria, skupił swoją uwagę na trzech przedmiotach: matematyce, fizyce i rysunku odręcznym. Sumienna i odpowiednio ukierunkowana nauka pozwoliła mu, przy bardzo dużej konkurencji — 7 kandydatów na jedno miejsce — zdać egzaminy i dostać się na Wydział Mechaniczny Politechniki Warszawskiej. Rozpoczął w 1938 r. studia przerwał wybuch wojny. Romuald Wołk ukończył je w latach 1940—1942 w Wyższej Szkole Budowy Maszyn im. Rotwanda i Wawelberga.

Pracę zawodową rozpoczął w 1942 r. w Fabryce Motorów „Perkun” w Warszawie. Zajmował tam stanowisko szefa komórki kontroli technicznej. Pierwsza praca wywarła bardzo duży wpływ na kształtowanie i rozwój Jego zainteresowań zawodowych. Niewątpliwie Romuald Wołk wiele zawdzięcza wspaniałej kadrze inżynierów zatrudnionych w tej Fabryce. Współpracował bowiem wówczas m.in. ze znanymi w świecie techniki inżynierami-konstruktorami, jak: prof. dr inż. Jerzym Dowkontem czy prof. inż. Janem Wernerem. W Fabryce Motorów „Perkun” inżynierowie prowadzili eksperymenty w dziedzinie nowoczesnych zasad organizacji produkcji. Między innymi zorganizowali: wzorcowe Biuro Fabrykacji, transport międzyoperacyjny, dostawy narzędzi na stanowiska robocze według bieżącego planowania operacyjnego oraz kontrolę w Rozdzielni Robót. Praca w tak dobrze zorgani-

zowanej fabryce spowodowała, że zagadnienia związane z organizacją pracy zainteresowały inż. R. Wołka. Ponadto z racji pełnionej w Fabryce Motorów „Perkun” funkcji szefa kontroli technicznej pracował nad zagadnieniami związanymi ze statystyczną kontrolą jakości. W związku z prowadzonymi w tym czasie pracami nawiązał kontakt z prof. dr inż. Wacławem Moszyńskim.

W pierwszych latach po wyzwoleniu inż. R. Wołk pracował w Grupach Operacyjnych Resortu Gospodarki PKWN. Zajmował się wówczas zabezpieczeniem i organizowaniem produkcji w odzyska-

nych z rąk okupanta zakładach przemysłowych. W wielu z nich zetknął się z nowatorskimi zasadami organizacji produkcji jakie stosowali Niemcy. Przykładowo, już wówczas w wielu zakładach prowadzony był rejestr kosztów własnych według stanowisk roboczych, zorganizowana była gospodarka narzędziowa. W trakcie pracy w Grupach Operacyjnych brał udział m.in. w uruchomieniu Fabryki Armatur w Bielsku-Białej, w której produkcję rozpoczęto już w marcu 1945 r. Pierwszymi wyprodukowanymi w niej wyrobami były odlewy tłoków samochodowych dla armii radzieckiej.

W latach 1947—1949 inż. R. Wołk pracował w Wytwórni Sprzętu Mechanicznego nr 4 w Łodzi na stanowisku głównego inżyniera. Pod Jego kierunkiem została uruchomiona w tej wytwórni produkcja chłodziw do pierwszych polskich traktorów Ursus oraz silników przemysłowych, na podstawie konstrukcji prof. inż. J. Wenera. Doświadczenie zdobyte w Fabryce Motorów „Perkun” pozwoliło Mu na wprowadzenie w Wytwórni Sprzętu Mechanicznego nowych zasad organizacji produkcji oraz prowadzenia rachunku kosztów.

Umiejętność w zakresie projektowania organizacji produkcji i pogłębienie znajomości technologii budowy maszyn umożliwiły inż. R. Wołkowi pracę w Biurze Projektowym Przemysłu Maszynowego PROZAMET w Łodzi. W latach 1949—1954 zajmował w tym biurze stanowisko głównego projektanta technologicznego. Wykonywał w tym czasie m.in. projekty technologiczne wydziałów produkcyjnych Fabryki Turbin w Elblągu, Fabryki Siewników w Kutnie, Fabryki Radarów w Warszawie. W opracowaniach swoich wprowadzał uproszczone metody ustalania struktury i wielkości pracochłonności produkcji.

Pracę inżynierską wykonywaną na rzecz przemysłu Romuald Wołk łączył z pracą naukową. Od 1947 do 1963 r. pracował na Politechnice Łódzkiej. Jego działalność naukową ukierunkował prof. Michał Skarbiński — specjalista zarówno w dziedzinie odlewnictwa, jak organizacji produkcji. Prof. M. Skar-

Członkowie polskiej delegacji Instytutu Pracy na konferencji w Sofii w 1968 r., zorganizowanej w ramach współpracy krajów RWPG w zakresie organizacji pracy (pierwszy od lewej doc. dr inż. Romuald Wołk)

biński rozbudził w nim zainteresowania związane z zagadnieniami normowania pracy i stosowania w metodach normowania statystyki matematycznej. W 1961 r. R. Wołk na Politechnice Łódzkiej otrzymał tytuł doktora nauk technicznych. Tematem rozprawy doktorskiej była „Analiza kryteriów i metod opracowywania normatywów czasu”. W ciągu 16 lat pracy w Politechnice Łódzkiej opublikował 53 artykuły, 12 skryptów i 4 książki. Pisywał artykuły do takich czasopism, jak: „Mechanik”, „Przeгляд Mechaniczny”, „Ekonomika i Organizacja Pracy”. Pierwsza Jego książka — „Planowanie zużycia narzędzi” — ukazała się w 1953 r. W 1960 r. ukazała się jedna z ważniejszych publikacji książkowych R. Wołka, a mianowicie „Techniczne normowanie czasów obróbki. Cz. I. Podstawowe zasady normowania”, wydana przez PWT, a w 1961 r. książka „Techniczne normowanie czasów obróbki. Cz. II. Normowanie obróbki skrawaniem”, wydana również przez PWT.

Warto zaznaczyć, że dr inż. R. Wołk był jedynym w kraju specjalistą zajmującym się naukowo zagadnieniami normowania pracy. W czasie przeprowadzania w kraju akcji Norm Technicznie Uzasadnionych nawiązał ścisłą współpracę z Centralnym Ośrodkiem Normowania Pracy Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego. Na zlecenie tego Ośrodka wykonał opracowania metodyczne z zakresu normatywów pracy, zwracając szczególną uwagę na stosowanie statystyki matematycznej w normowaniu pracy. Do obliczania normatywów czasu wykorzystywał krajowej produkcji komputer lampowy ZAM-Beta. Niestety, zdarzało się, że tabulogramy z obliczeniami wykonanymi przez komputer nie były traktowane jako dokument i wymagano sprawdzenia obliczeń tradycyjnymi metodami. W związku z akcją wprowadzania w krajowym przemyśle Norm Technicznie Uzasadnionych inż. R. Wołk w latach 1959—1962 opracował wiele skryptów z zakresu metodyki normowania dla Ośrodka Szkoleniowego SIMP w Warszawie.

W 1963 r. dr inż. R. Wołk przeniósł się do Warszawy, gdzie został zatrudniony w Instytucie Pracy. Pełnił tam funkcję kierownika Zakładu Organizacji i Wydajności Pracy. Na podstawie osiągnięć naukowych w zakresie normowania pracy otrzymał w tym Instytucie tytuł docenta. Ośmioletni okres pracy w Instytucie był okazją do pogłębienia specjalizacji w dziedzinie organizacji i normowania pracy. Przyczyniała się do tego niewątpliwie ścisła współpraca z branżowymi ośrodkami organizacji i normowania pracy. Jego dorobek naukowy z tego okresu obrazują liczne publikacje. Z ich analizy wynika, że charakterystyczną cechą prowadzonych prac naukowych z zakresu normowania było ciągłe unowocześnianie metodycznego normowania pracy przy wykorzystaniu statystyki matematycznej. Już w 1964 r. opublikowana została praca pt. „Użytkowanie elektronicznych maszyn cyfrowych przy opracowywaniu resortowych normatywów czasu”.

W latach sześćdziesiątych zostały wydane najbardziej znane i wykorzysty-

Doc. dr inż. Romuald Wołk z grupą uczestników kursu, zorganizowanego w 1980 r. przez Instytut Organizacji Zarządzania i Doskonalenia Kadr dla rezerwowej kadry przedsiębiorstw

wane w przemyśle pozycje książkowe z zakresu normowania:

— „Podstawy normowania pracy w przemyśle maszynowym”, I wyd. WNT 1966, II wyd. WNT 1968; jest to podręcznik omawiający zagadnienia nowoczesnego normowania pracy przeznaczony dla studentów,

— „Normowanie czasu pracy na obrabiarkach do obróbki skrawaniem”, WNT 1967; jest to książka wykorzystywana w zakładach przemysłowych do normowania czasów pracy,

— „Wybrane zagadnienia statystyki matematycznej dla potrzeb normowania pracy”, PTE Katowice 1968; jest to publikacja przeznaczona dla pracowników służb normowania pracy w zakładach przemysłowych, w której w sposób bardzo komunikatywny przedstawiono zasady statystyki matematycznej.

Ta ostatnia pozycja przyniosła inż. R. Wołkowi największe zadowolenie osobiste. W Instytucie Pracy R. Wołk ściśle współpracował z placówkami naukowo-badawczymi krajów członkowskich RWPG w zakresie organizacji i normowania pracy oraz bodźców zainteresowania materialnego. W języku rosyjskim opracował dwutomową monografię pt. „Wykorzystanie metod matematycznych w pracach z normowania pracy”.

Bardzo ciekawe opracowanie wykonał doc. dr inż. R. Wołk dla Instytutu Obróbki Skrawaniem w Krakowie, z którym często współpracował w latach 1966—1982. Opracowany przez Niego temat — „Metodyka doboru warunków skrawania w obróbce wielonarzędziowej”, opublikowany przez WEMA MPM w 1980 r. jest jedynym w tym zakresie podręcznikiem w kraju.

Jako podsumowanie wykonywanych prac i doświadczeń zebranych w komisji ds. normatywów technologicznych, działającej przy IOS w Krakowie została wydana książka pt. „Metodyka matematycznego opracowania wyników badań obróbki skrawaniem”.

Od 1972 r. do chwili obecnej doc. dr inż. Romuald Wołk pracuje w Instytucie Organizacji Zarządzania i Doskonalenia Kadr. Praca w tym Instytucie spowodowała dalszy rozwój Jego zainteresowań naukowych, rozszerzając zagadnienia organizacji pracy i normowania o zarządzanie przedsiębiorstwami przemy-

słowymi. Przykładowym tematem opracowanym pod Jego kierunkiem jest „Kierowanie rozwojem organizacji pracy w organizacji gospodarczej”. Obecnie doc. dr inż. R. Wołk zajmuje się symulacyjnym modelowaniem systemów organizacyjnych. Opracował serię symulacyjnych gier kierowniczych: GRAJSIL, GRAPLAN, GRAFES, GRAFES-2, GRAFES-3, GRAFES-4 (gra dostosowana do zasad obowiązujących w reformie gospodarczej), GRAEXPORT. W zakresie modelowania systemów organizacyjnych oraz komputerowego wspomaganie zarządzania nawiązał interesującą współpracę z Międzynarodowym Instytutem Problemów Zarządzania w Moskwie. W ramach tej współpracy opracowuje temat symulacyjnego modelowania systemów organizacyjnych. Przy rozwoju zastosowań statystyki matematycznej i projektowaniu gier kierowniczych opanował umiejętność programowania i eksploatacji komputerów (ODRA-1350, IMB-360). Informatyka stała się dla Niego narzędziem wspomagającym prace organizatorskie.

Działalność naukowo-badawczą doc. dr inż. Romuald Wołk łączy z działalnością dydaktyczną. Na Politechnice Łódzkiej prowadził wykłady z „Organizacji pracy”, zaś po przeniesieniu się do Warszawy podjął pracę dydaktyczną na Politechnice Warszawskiej. Obecnie, oprócz projektowania gier kierowniczych w ramach wykonywanej pracy zawodowej, prowadzi zajęcia na kursach doskonalenia kadr kierowniczych organizacji gospodarczych.

Miejsca pracy i zajmowane stanowiska zdecydowanie wpływały na kształtowanie zainteresowań naukowych doc. dr inż. R. Wołka. Przez pierwsze lata swojej pracy zawodowej był przede wszystkim inżynierem technologiemi — organizatorem produkcji. Działalność naukowa na Politechnice Łódzkiej wpłynęła na wprowadzenie do prac dotyczących organizacji i normowania pracy elementów statystyki matematycznej. Z kolei praca naukowa w Instytucie Pracy pozwoliła Mu na głębsze zainteresowanie się człowiekiem w procesie pracy (w inżynierskim ujęciu organizacji pracy należało uwzględnić aspekty socjologiczne i psychologiczne). Obecnie zagadnienia organizacji i normowania pracy rozpatruje już ze znacznie szerszego horyzontu, a mianowicie zarządzania przedsiębiorstwem. Nadal jednak doc. dr inż. Romuald Wołk interesuje się zagadnieniami normowania — podstawowej swojej specjalizacji zawodowej, której poświęcił najwięcej lat pracy. Przykre jest jednak to, iż w zakresie normowania pracy nic w naszej gospodarce, mimo wprowadzania reformy, nie zmienia się. Właśnie w obecnej sytuacji normowanie pracy powinno stać się skutecznym narzędziem racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami ludzkimi.

Opracowała:
Donata Naumienko